

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **žalobce: J. W.**, zastoupen JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 42 Cad 74/2005 - 21 ze dne 3. 2. 2006,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovaná **je povinna** uhradit žalobci náklady řízení o kasační stížnosti ve výši 1125 Kč do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce JUDr. Lubomíra Müllera, advokáta, se sídlem Symfonická 1496/2, Praha 5.

Odůvodnění:

Žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) napadá včas podanou kasační stížností rozsudek Krajského soudu v Praze blíže označený v záhlaví tohoto rozsudku, kterým bylo dle § 78 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zrušeno její rozhodnutí ze dne 22. 8. 2005, č. X, a věc jí byla vrácena k dalšímu řízení. Tímto stěžovatelčiným rozhodnutím byla žalobci zamítnuta žádost o přiznání jednorázového přídavku k důchodu jako osobě účastné soudní rehabilitace podle § 2 nařízení vlády č. 51/1994 Sb., pro neslnění podmínek § 97 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“) ve znění platném k datu vydání správního rozhodnutí. V odůvodnění stěžovatelka uvedla, že jednorázový přídavek k důchodu osob účastných soudní rehabilitace těmto náleží podle nařízení vlády č. 51/1994 Sb. (dále jen „nařízení vlády“), které nabylo účinnosti dnem 21. 3. 1994. Podle § 97 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení nárok na výplatu dávky zaniká uplynutím 3 let ode dne, za který dávka náleží. Stěžovatelka v odůvodnění uzavírá, že

tedy uplynutím 3 let ode dne účinnosti zmíněného nařízení vlády nárok na výplatu této dávky zaniká a vzhledem k tomu, že byla žádost o výplatu jednorázového přídavku uplatněna až 11. 7. 2005, nelze jí vyhovět.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce ke Krajskému soudu v Praze žalobu, jelikož se domnívá, že byl zkrácen na svých právech. Nezákonnost rozhodnutí spatřuje zejména v tom, že stěžovatelka při posuzování jeho žádosti o přiznání jednorázového přídavku k důchodu nezohlednila a neaplikovala § 25 odst. 4 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“), v němž je dle žalobce uvedeno, že tříletá prekluzivní lhůta se nevztahuje na dávky vyměřené osobám, které byly podle tohoto zákona rehabilitovány.

Krajský soud v Praze o věci rozhodl rozsudkem ze dne 3. 2. 2006, v němž stěžovatelčino rozhodnutí zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Soud v odůvodnění uvedl, že je třeba žalobci přisvědčit, pokud poukazuje na návaznost § 2 nařízení vlády na ustanovení šestého oddílu zákona o soudní rehabilitaci, konkrétně na § 25 odst. 4, ve kterém je dle názoru krajského soudu výslovně uvedeno, že tříletá propadná lhůta se nevztahuje na dávky vyměřené osobám, jež byly podle tohoto zákona rehabilitovány. Krajský soud uzavírá své odůvodnění tím, že „přídavek podle nařízení vlády, kdy jde o nezhodnocenou část příplatku k důchodu podle zákona o soudní rehabilitaci, která nebyla vyplacena v důsledku horních hranic výše důchodů, se upíná k uvedenému zákonu a právní režim této dávky se tedy má řídit zákonem o soudní rehabilitaci, včetně jeho výjimek z obecných právních předpisů, tedy má platit i v tomto případě § 25 odst. 4 zákona o soudní rehabilitaci.“ V novém rozhodnutí je stěžovatelka vázána právním názorem v rozsudku krajského soudu vysloveným, má tedy žalobci přiznat jednorázový přídavek v souladu s příslušnými ustanoveními citovaného vládního nařízení a rozhodnout o jeho výplatě.

V kasační stížnosti proti rozsudku krajského soudu stěžovatelka namítá, že rozhodnutí je v rozporu s platnou právní úpravou, a to konkrétně s ustanovením § 3 odst. 2 nařízení vlády, kde je uvedeno, že „není-li v tomto nařízení stanoveno jinak, platí o rozhodování o částkách důchodu podle § 1 a o jednorázovém přídavku podle § 2 a jejich poskytování předpisy o sociálním zabezpečení.“ Stěžovatelka se tedy domnívá, že je v daném případě nutné aplikovat § 97 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení o tříleté prekluzivní lhůtě, která v tomto případě skončila uplynutím tří let od účinnosti citovaného nařízení vlády, tj. dnem 21. 3. 1997. Vzhledem k tomu, že žalobce podal žádost o jednorázový přídavek k důchodu až dne 11. 7. 2005, tedy po lhůtě k podání žádosti, stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud výše uvedený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Rovněž žádá, aby byl této kasační stížnosti přiznán odkladný účinek dle § 73 odst. 2 s. ř. s.

Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že se na tento případ nevztahuje tříletá prekluzívní lhůta dle zákona o sociálním zabezpečení, jelikož v § 2 odst. 1 citovaného nařízení vlády je v poznámce pod čarou přímý odkaz na § 25 zákona o soudní rehabilitaci, jež stanovuje výjimku z uplatnění obecné tříleté prekluzívní lhůty pro výplatu dávky nesprávně vyměřené následkem vazby nebo výkonu trestu. Na podporu svého vyjádření žalobce odkazuje na nález Ústavního soudu ČR ze dne 1. 12. 2005, sp. zn. II. ÚS 290/05, v němž Ústavní soud poukázal na svoji judikaturu, týkající se problematiky rehabilitací a restitucí, podle níž ne vždy lze napravit všechny křivdy způsobené za minulého režimu, ale o to více však musí trvat na tom, aby v případech, kdy náprava nespravedlivých nebo nezákonných rozhodnutí v současné době ještě možná, byla orgány k tomu povolanými

učiněna. Žalobce stěžovatelce vytýká, že v minulosti již v obdobné věci rozhodla a jednorázový přídavek žadatelům přiznala, aniž by namítala prekluzi. V této souvislosti pokládá za nepřijatelné, aby stěžovatelka nároky osob ve stejném právním postavení posuzovala rozdílně a takový přístup označuje za rozporný s ustanovením článku 1 Listiny základních práv a svobod.

Kasační stížnost byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku a je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), byla podána osobou oprávněnou, stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo (§ 102 s. ř. s.), stěžovatelku zastupuje zaměstnanec s vysokoškolským právnickým vzděláním (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je přípustná, neboť je z jejího obsahu zřejmé, že stěžovatelka uplatňuje kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že tato kasační stížnost není důvodná.

Na základě obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že ohledně vzniku žalobcova nároku na poskytnutí jednorázového přídavku k důchodu není mezi účastníky sporu. Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá nezákonnost předcházejícího soudního rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky, jelikož krajský soud měl dle jejího názoru aplikovat § 97 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení, v tehdy platném znění, o tříleté prekluzivní lhůtě. Pro posouzení věci je tak rozhodující, zda nárok na výplatu jednorázového přídavku k důchodu žalobci zanikl dle § 97 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení v tehdy platném znění, uplynutím tří let od data účinnosti nařízení vlády č. 51/1994 Sb., či nikoliv.

K výše uvedeným stěžovatelčiným námitkám Nejvyšší správní soud konstatuje následující:

Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády (účinnost od 21. 3. 1994) náleží osobám, které byly v době od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989 pravomocně odsouzeny nebo byly ve vazbě a jsou z tohoto důvodu účastny soudní rehabilitace a jimž není podle zákona o soudní rehabilitaci vyplácen příplatek k důchodu nebo je vyplácen ve snížené míře jen proto, že ke dni přiznání spolu s důchodem převýšil nejvyšší výměru starobního důchodu stanovenou zvláštním předpisem, jednorázový přídavek k důchodu. Usnesením Okresního soudu v Kladně ze dne 12. 7. 1990, sp. zn. 2 RT 227/1990, podle § 2 odst. 1 písm. d) zákona o soudní rehabilitaci byl žalobce rehabilitován, a ke dni účinnosti citovaného nařízení vlády mu tak vznikl nárok na jednorázový přídavek k důchodu. Mezi účastníky není ohledně vzniku žalobcova nároku na jednorázový přídavek k důchodu sporu. Sporným je pouze otázka zániku nároku na výplatu tohoto přídavku vzhledem k datu 11. 7. 2005, kdy žalobce žádost o přídavek podal.

Krajský soud zrušil rozhodnutí stěžovatelky s odůvodněním, že měla žalobci přídavek přiznat, jelikož se na projednávaný případ vztahuje § 25 odst. 4 zákona o soudní rehabilitaci, který stanovuje výjimku z obecné tříleté prekluzivní lhůty pro dávky vyměřené osobám rehabilitovaným podle tohoto zákona. Nejvyšší správní soud s výrokem soudu souhlasí, nesouhlasí však s aplikací citovaného ustanovení zákona o soudní rehabilitaci.

Nařízení vlády v § 3 odst. 2 stanoví, že není-li v tomto nařízení stanoveno jinak, platí o rozhodování o částkách důchodu podle § 1 a jednorázovém přídavku k důchodu podle § 2

a o jejich poskytování předpisy o sociálním zabezpečení. Nelze proto dle názoru Nejvyššího správního soudu pro rozhodování o poskytnutí jednorázového přídavku k důchodu podle tohoto nařízení vlády použít jiné předpisy, v daném případě zákon o soudní rehabilitaci, jak učinil krajský soud.

Se zřetelem ke stěžovatelčiným námitkám a s ohledem na absenci právní úpravy určující lhůtu k podání žádosti o výplatu jednorázového přídavku k důchodu, si je Nejvyšší správní soud vědom, že k dané právní úpravě je možný dvojí přístup. Jednak lze vyložit neúplnou právní úpravu z pohledu ryze pozitivně právního, který stěžovatelka prezentovala v kasační stížnosti, tedy že i v případě, že citované nařízení vlády neobsahuje lhůtu k podání žádosti o vyplacení jednorázového přídavku k důchodu, nárok na jeho výplatu zaniká uplynutím tří let od data účinnosti zmiňovaného nařízení, a to dle § 97 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení v tehdy platném znění, anebo ji vyložit z hlediska účelu a významu opatření, které bylo nařízením vlády sledováno. Nejvyšší správní soud zaujal dále uvedené stanovisko i s ohledem na judikaturu Ústavního soudu, sledující účel a smysl právních předpisů, ve kterých jsou vždy vedle textů normy také přítomny i principy uznávané demokratickými právními státy. Lze říci, že tyto zásady platí tím spíše v řízeních, ve kterých dochází k aplikaci zákonů, kterými se demokratický právní stát snaží reagovat na křivdy vzniklé za minulého nedemokratického režimu, jenž byl zákonem č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu označen za zločinný, nelegitimní a zavrženíhodný.

K předmětné právní otázce proto Nejvyšší správní soud zaujal následující stanovisko:

Je nesporné, že z § 3 odst. 2 nařízení vlády vyplývá, že pro rozhodování o částkách důchodu podle § 1 a o jednorázovém přídavku k důchodu podle § 2 a o jejich poskytování platí předpisy o sociálním zabezpečení, pokud samotné nařízení nestanoví jinak. Stěžovatelce proto lze přisvědčit v tom, že krajský soud nemohl podpůrně použít ustanovení zákona o soudní rehabilitaci, konkrétně § 25 odst. 4, podle něhož se pro výplatu dávky nesprávně vyměřené následkem vazby nebo výkonu trestu nepoužije ustanovení § 95 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o tříleté době, v níž lze zvýšit nebo přiznat dávku. Nelze však s ní souhlasit v tom, že žalobce nemá nárok na výplatu jednorázového přídavku z důvodu aplikace § 97 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení o tříleté prekluzívní lhůtě, která podle jejího názoru uplynula dnem 21. 3. 1997, tj. uplynutím třech let od účinnosti nařízení vlády. Stěžovatelka se přitom nevypořádala s faktem, že toto ustanovení se vztahuje především na opakující se dávky sociálního zabezpečení. Přídavek k důchodu je jednorázová dávka, u níž není stanovena žádná lhůta k podání žádosti, a není proto ani možné stanovit počátek běhu lhůty, tedy den, od kterého lze počítat lhůtu pro účely zániku nároku na její výplatu. Nárok na výplatu přídavku vzniká splněním všech podmínek stanovených nařízením vlády a podáním žádosti o přiznání nebo vyplacení dávky. Jak již Nejvyšší správní soud v obdobné věci uvedl (rozsudkem ze dne 30. 5. 2007, č. j. 4 Ads 102/2006 - 38), „nárok na výplatu jednorázové dávky vzniká dnem podání žádosti, a jestliže tedy lhůta pro podání žádosti nebyla nijak vymezena, pak zřejmě není možné dovodit, že by nárok na výplatu dávky zanikl.“ To znamená, že pokud žalobce podal žádost o přiznání přídavku dne 11. 7. 2005 a splnil všechny ostatní podmínky nařízení vlády, nelze odepřít jeho výplatu z důvodu uplynutí času s odkazem na § 97 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení tak, jak rozhodla stěžovatelka.

Nejvyšší správní soud i přes nesprávnou aplikaci právní normy krajským soudem jeho rozhodnutí nezrušil, neboť nedospěl k závěru, že by řízení před krajským soudem bylo

zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Výrok v napadeném rozsudku vyslovený, jež je pro stěžovatelku závazný, je i přes výše uvedené pochybení v odůvodnění rozsudku správný. Stěžovatelka je povinna vydat nové rozhodnutí, kterým žalobci přizná jednorázový přídavek k důchodu v souladu s nařízením vlády a rozhodne o jeho výplatě.

Nejvyšší správní soud tedy na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Za této procesní situace se již Nejvyšší správní soud nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že stěžovatelka je povinna uhradit žalobci náklady řízení o kasační stížnosti ve výši 1125 Kč do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce. Žalobce byl v řízení o kasační stížnosti úspěšný a náleží mu tedy v návaznosti na § 1 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb. (dále jen „vyhláška“), náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti za dva úkony právní služby - § 11 odst. 1 písm. d) v návaznosti na § 9 odst. 2 vyhlášky a náhrada hotových výdajů dle § 13 odst. 3 téže vyhlášky. Vzhledem k tomu, že první úkon právní služby byl učiněn dne 6. 4. 2006, tedy ve znění uvedené vyhlášky platném do 31. 8. 2006, náleží právnímu zástupci žalobce za toto podání 250 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 75 Kč. Za druhý úkon právní služby ze dne 15. 8. 2007 náleží právnímu zástupci žalobce dle uvedené vyhlášky v platném znění 500 Kč a náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč. Celkem tedy 1125 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. října 2007

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu